

ארגון רבני צהר
היהדות של כולנו

סולח עונות עונה בעת צרות חטאנו לפניך רחם עלינו

”עד שירצה את חברו”
לומדים בבית, יום כיפור תשפ”א

לע”נ ד”ר אריה (ליאון) קרוניץ ז”ל

מי חשב שגם את יום כיפור נעביר בסגר?

בשנה רגילה אנו שעות רבות בבית הכנסת. בעמידה לפני הקב”ה, ופעמים רבות זה גורם לנו להתמקד בעבירות של בין אדם למקום. השנה כששעות רבות נהיה בבית, בחיק המשפחה, זה מזמין אותנו להתמקד בעבירות של בן אדם לחברו, להביא לשם תיקון, סליחה, חמלה ופיוס, שהרי “עבירות שבין אדם חברו אין יום הכיפורים מכפר עד שירצה את חברו”. והמקום הנכון להתחיל בו הוא הבית הפנימי, הבית המשפחתי.

להצטרפות למאות מנייני צהר ביום כיפור [לחץ כאן](#)

"עד שירצה את חברו" לומדים בבית, יום כיפור תשפ"א

האם אנחנו מוכנים להודות 'נפגענו', ואפילו מאד! ובו בזמן גם להסכים לשחרר את הפגיעה ולמחול עליה? האם אמנם בכוחן של מילים להשיב לאחור את הגלגל?

בלימוד המוצע נלווה את ר' אלעזר ואת האיש בו פגע, ו'על הדרך' ננסה לברר מה דורשת הסליחה מהפוגע, מה היא מבקשת מהנפגע, ואיזו הזדמנות היא מביאה לשני הצדדים.

מַעֲשֵׂה שְׁבִיא ר' אֶלְעָזָר בְּר' שְׁמַעוֹן מִמְּגִדָּל גָּדוֹר מִבֵּית רַבּוֹ, וְהָיָה רְכוֹב עַל הַחֲמוֹר וּמְטִיל עַל שֵׁפֶת הַיָּם וְשֹׁמֵחַ שְׂמִיחָה גְדוֹלָה, וְהִיָּתְהָ דַעְתּוֹ גָּסָה עָלָיו, מִפְּנֵי שֶׁלָּמַד תּוֹרָה הַרְבֵּה. נִדְּמָן לוֹ אָדָם אֶחָד שֶׁהָיָה מְכַעֵר בְּיֹתֵר. אָמַר לוֹ: שְׁלוֹם עָלֶיךָ, רַבִּי! וְלֹא הִחְזִיר לוֹ. אָמַר לוֹ: רִיקָא, כְּמָה מְכַעֵר אוֹתוֹ הָאִישׁ! שְׁמָא כָּל בְּנֵי עִירְךָ מְכַעְרִים כְּמוֹתְךָ? אָמַר לוֹ: אֵינִי יוֹדֵעַ, אֲלֵא לָךְ וְאָמַר לְאִמָּן שְׁעֵשְׂאֲנִי: כְּמָה מְכַעֵר כְּלִי זֶה שְׁעֵשִׂיתָ! כֵּן שִׁדְּעָ בְּעַצְמוֹ שֶׁחֲטָא יָרַד מִן הַחֲמוֹר וְנִשְׁתַּטַּח לְפָנָיו וְאָמַר לוֹ: נַעֲנִיתִי לָךְ, מְחַל לִי! אָמַר לוֹ: אֵינִי מוֹחֵל לָךְ עַד שֶׁתֵּלֵךְ לְאִמָּן שְׁעֵשְׂאֲנִי וְאָמַר לוֹ: כְּמָה מְכַעֵר כְּלִי זֶה שְׁעֵשִׂיתָ!

// תלמוד בבלי מסכת תענית כ'

- מה תפקידה של הפתיחה הפסטורלית של הסיפור? איזה רקע היא נותנת להתרחשות?
- מה גרם לר' אלעזר לומר "ריקא. שמא כל בני עירך מכוערים כמותך?" מתי דבר כזה עלול לקרות לכל אחד?
- כאשר עונה האיש 'איני יודע'. מה הוא בעצם אומר? מה הוא השיג בתשובתו?
- כיצד מגיב ר' אלעזר לתשובה הראשונה של המכוער וכיצד לתשובה השנייה?
- מה מתחולל בנפשו של ר' אלעזר אחרי כל אחת מהתשובות?
- ר' אלעזר מבקש סליחה אך האיש אינו מוחל. מדוע? האם יש משהו שיכל ר' אלעזר לעשות כדי שהאיש יסלח לו? מה היית עושה לו היית במצבו של ר' אלעזר?
- האם גם אתם פגעתם בעבר? מה עשיתם כדי לכייס את הנפגע? האם פעלתם באופן דומה או שונה מר' אלעזר?
- לדעתך האם על המכוער לסלוח לר' אלעזר? מה מרגיש המכוער? האם זה הוגן לבקש סליחה ולהעביר בכך את האחריות אל הנפגע?
- האם יש מעשים עליהם לא נכון או אי אפשר למחול? האם גם בכם פגעו בעבר? שתפו במקרה. האם התרצתם? אחר זמן מסוים? אחרי שנים?

הִיָּה מְטִיל אַחֲרָיו עַד שֶׁהִגִּיעַ לְעִירוֹ,
 יֵצְאוּ בְּנֵי עִירוֹ לִקְרָאתוֹ וְהָיוּ אוֹמְרִים לוֹ: שְׁלוֹם עֲלֶיךָ, רַבִּי, רַבִּי! מוֹרֵי,
 אִמְרוּ לָהֶם: לְמִי אַתֶּם קוֹרִין "רַבִּי, רַבִּי"?
 אִמְרוּ לוֹ: לְזֶה שֶׁמְטִיל אַחֲרָיִךְ.
 אִמְרוּ לָהֶם: אִם זֶה רַבִּי, אַל יִרְבוּ כְּמוֹתוֹ בְּיִשְׂרָאֵל!
 אִמְרוּ לוֹ: מִפְּנֵי מָה?
 אִמְרוּ לָהֶם: כִּי וְכֵן עָשָׂה לִי.
 אִמְרוּ לוֹ: אֵף עַל פִּי כֵן מֹחֵל לוֹ, שְׂאֵדָם גָּדוֹל בְּתוֹרָה הוּא.
 אִמְרוּ לָהֶם: בְּשִׁבְלֵיכֶם הִרִינִי מוֹחֵל לוֹ, וּבִלְבָד שְׁלֵא יְהֵא רָגִיל לַעֲשׂוֹת כֵּן.
 מִיָּד נִכְנֵס ר' אֶלְעָזָר בְּר' שִׁמְעוֹן לְבֵית הַמְדַרְשׁ וְדָרַשׁ:
 "לְעוֹלָם יְהֵא אָדָם רַךְ כְּקִנְיָה וְאֵל יְהֵא קֶשֶׁה כְּאָרוֹ".
 // תלמוד בבלי מסכת תענית כ'

מה קרה בדרך אל העיר? מדוע ר' אלעזר אינו מדבר עם המכוער? כיצד מבין ר' אלעזר את שתיקתו של המכוער כל הדרך? במה הוא תולה את אי מחילתו? במה הוא מרוכז יותר בצורך שלו לקבל מחילה או בכאב של המכוער בו פגע?

"זה רבי?" שתי הכללות נעשות בסיפור. הראשונה מצד ר' אלעזר כלפי המכוער ואנשי עירו לכאורה, השנייה מצד האדם המכוער כלפי ר' אלעזר. מה הסכנה בהכללה? לאיזה מצב נפשי היא גורמת?

"כך וכך עשה לי" מתאר האישי המכוער את השתלשלות העניינים. איזה פרט עולה כי השמיט בדיווח? מדוע?

"ואם הוציא עליו שם רע, אינו צריך למחול לו". (חושן משפט תכ', לג')
 כיום ביטוי שכיח להוצאת שם רע הוא שיימינג ברשת, לשון הרע באינטרנט כמעט שלא ניתן למחות. האם ניתן לסלוח על דברים שנכתבו, כאילו לא נכתבו מעולם? ומה בנוגע למעשים בין מדינות? האם יש מעשים שלא ניתן למחול עליהם?

למי מתכוון ר' אלעזר בדרשתו בבית המדרש? מי הקשה כארז? מי בסיפור רך כקנה? אולי אף אחד לא?

"מנקודת מבט של האהבה והרוח, סליחה היא הנכונות להרפות מעבר מכאיב. זו החלטה שלא לסבול עוד, זו החלטה לרפא את הלב והנשמה שלנו. זו הבחירה שלא להאמין עוד בערך השנאה או הכעס. זו נטישת התשוקה להכאיב לאחרים או לעצמנו בגלל משהו שכבר נמצא בעבר".
 (לדעת לסלוח', ג'רלד ימפולסקי)
 מה עשויה להיות משמעות המחילה עבור האישי המכוער? איזו הזדמנות טמונה בה?

לסיכום

מה נדרש מהפוגע כדי לבקש סליחה משמעותית? ומה מאפשר לנפגע לסלוח?